

begrip

moslims

christenen

Nr.58 Jan/febr 1982
abt.per jaar f 15,-
Losse nrs. 2,50
Giro 4300211 t.n.v.
Begrip Cura Migratorum

DE ISLAM IN HET
EUROPESE DEEL VAN DE
SOVJET-UNIE

" Begrip "
Luybenstraat 17
5211 BR Den Bosch
Tel.073-145159

TEN GELEIDE:

Dit eerste nummer van 1982 bestaat uit een bijdrage van archimandriet Augustin Nikitin uit Leningrad. De Heer Nikitin studeerde eerst scheikunde en later theologie. Hij is momenteel docent voor westerse kerkgeschiedenis in Leningrad. In december 1980 verscheen van zijn hand Islam in Russia als no.8 in de serie Research Papers van het Study Centre for the Study of Islam and Muslim Christian Relations, Selly Oak Colleges, Birmingham.

De Heer Nikitin is lid van de dialoog-commissie van de Wereldraad van Kerken en van de Islamcommissie van de Conferentie van Europese Kerken (K.E.K.) in Genève

Het artikel van Augustin Nikitin verschijnt in de engelse, franse en duitse versie van The Churches and Islam in Europe II .

Drs. Th. van der Voort van het I.I.M.O. (Inter-universitair Instituut voor Missiologie en oekumene) afd. Oekumene te Utrecht vertaalde Fr.Augustin's artikel uit het Russisch in het Nederlands.

We heten Pater Dr. F.Reesink welkom in de redactie.

Dr.Reesink heeft met ingang van 1982 het werk van Pater P.Backx overgenomen.

Een boekbespreking, gevolgd door een opgave van enkele Belgische publicaties, besluit dit nummer.

De Redactie

UNIT 1

Section A

1. Listen to the recording and choose the correct answer (A, B or C).

1. What time does the train arrive?
A. 10.15
B. 10.30
C. 10.45

2. How long does the journey take?
A. 1 hour
B. 1 hour 15 minutes
C. 1 hour 30 minutes

3. What is the name of the station?
A. Victoria
B. King's Cross
C. St. Pancras

4. How many people are on the train?
A. 10
B. 15
C. 20

5. What is the weather like?
A. Sunny
B. Cloudy
C. Rainy

6. What is the driver's name?
A. Mr. Smith
B. Mr. Jones
C. Mr. Brown

Section B

7. Listen to the recording and write the correct answer in the space provided.

De Islam in het Europese deel van de Sovjet-Unie.

De moslims, die in het Europese deel van de Sovjetunie wonen, dat zich van haar westelijke grenzen tot de bergketen van de Oeral uitstrekt, hebben een lange eigen geschiedenis en traditie. In het begin van de vierde eeuw van de hidjra (de tiende eeuw na Christus) ondergingen de Bulgaren die in het Wolgagebied woonden (het territorium van het huidige Tartarije en Baškirië) de invloed van de Islam. In de 16e eeuw, in de regeringperiode van de Russische Tsaar Ivan de Verschrikkelijke (1547 - 1584) werden deze streken opgenomen in het geheel van de Moskouse staat.

In 1788 werd in Ufa (nu de hoofdstad van de Baškirse Autonome Republiek) de " Geestelijke Assemblee van de Mohammedaanse Wet" opgericht. In deze assemblee werd vastgesteld dat de moefti (vroeger bestond dit ambt bij de moslims in Rusland niet) en twee of drie molla's het voorzitterschap zouden bekleden. Op 22 september 1788 tekende de Russische Keizerin Catharina II een keizerlijke oekaze " Over het besluit van molla's en overige geestelijke ambten van de mohammedaanse wet en over de oprichting van een geestelijke assemblee in Ufa voor de leiding van alle geestelijke ambten van die wet, welke in Rusland voorkomen" waarin het ambt van gouverneur-generaal van Simbirsk en Ufa gegeven werd aan luitenant-generaal baron Igelström. In deze oekaze schreef Catharina II het volgende:

" Daar wij instemmen met Uw voorstel, dat molla's en overige geestelijke " " ambten van de mohammedaanse wet onder de volkeren van ons rijk die deze " " wet belijden, niet aangesteld worden zonder een examen en na bevestiging " " van het plaatselijk bestuur, gelasten wij U dit ten uitvoer te brengen en " " vervolgens in Ufa een geestelijke assemblee van de mohammedaanse wet op " " te richten, die alle geestelijke ambten van die wet onder haar beheer zal " " hebben welke in de verschillende gouvernementen voorkomen, met uitzonde- " " ring van het Taurisch gouvernement, waar een bijzonder geestelijk bestuur " " bestaat, en overal waar nodig ook opnieuw vast te stellen, of deze mensen " " geexamineerd zijn en niet aangesteld zijn zonder erkenning dat ze er waar- " " dig toe zijn. Ook gelasten wij van de kant van onze gouverneurs-generaal " " er echter op toe te zien dat voor de vervulling van geestelijke ambten " " van de mohammedaanse wet mensen aangesteld worden op wie men zich kan ver- " " laten en die van onbesproken gedrag zijn. In de genoemde geestelijke ver- " " gadering dient Akhun Mukhamet Dzhan Gusein eerste voorzitter te zijn en " " wij belonen hem als moefti allergenadigst met de toekenning van een jaar- " " wedde van 1500 roebel. Hem dienen twee of drie molla's van de Kazanse " " Tartaren als assessoren bij te staan, die van trouw aan ons en van een " " goed gedrag blijk hebben gegeven en een jaarwedde ontvangen van 120 roebel " " waarover wij U voorstellen ruggespraak te houden met de gouverneurs - ge- " " neraal en met diegenen die hun ambt beheren in die gouvernementen, waar " " volkeren van het mohammedaanse geloof wonen " " (Volledige verzameling wetten van het Russische Rijk vanaf 1649, deel 22 , No. 16710 , blz. 1107 , Sint Petersburg, 1830)

De eerste moefti Mukhamet Dzhan Gusein, die in deze oekaze is vermeld, bekleedde het ambt van hoofd van de Assemblee gedurende 34 jaar. In 1797 drukte de Russische regering voor de moslims 3600 exemplaren van de Koran in het Arabisch. (Malov, F.: Over de Tsaarse moskeeën in Rusland , Kazan , 1868 , Blz. 56)

Heden ten dage functioneert het geestelijk centrum van de moslims in Ufa als voorheen en draagt de naam " Geestelijk Bestuur der Moslims van het Europese Deel van de Sovjetunie en Siberie " (In het Russisch afgekort met de letters DUMES) Bovendien bestaan er in het Europese deel van de Sovjetunie nog twee geestelijk-administratieve moslimcentra:

Het Geestelijk Bestuur der Moslims van de Noord-Kaukasus (met het centrum in Mukhachkal) en

Het Geestelijk Bestuur der Moslims van Transkaukazië (met het centrum in Bakoe Azerbaidzjan)

Elk geestelijk bestuur wordt geleid door een moefiti (moefiti - Arab. - iemand die zijn mening zegt), als hoofd van de moslimgeestelijkheid van een bepaald gebied. Zijn uitleg en beslissingen uit hij in brieven (fatwa), die beschouwd worden als beslissingen van het Geestelijk Bestuur, en die door al zijn leden worden ondertekend.

Zoals hierboven is gezegd, is het DUMES het oudste van de geestelijke besturen van de moslims; het werd in 1788 opgericht. Ieder geestelijk bestuur is gesticht en functioneert overeenkomstig zijn eigen statuut, dat is goedgekeurd door een assemblee van moslimgeestelijkheid en -gelovigen. De leiding van het Geestelijk Bestuur wordt door een vergadering van moslimvertegenwoordigers gekozen. Ze bestaat uit zeven leden en heeft een voorzitter als hoofd, die de titel moefiti draagt.

Artikel 11 van het statuut van het DUMES luidt dat het de taak van het Geestelijk Bestuur is de leer van de Islam aan de gelovigen te verkondigen en leiding te geven aan het werk van de geestelijkheid. De overige artikelen van het statuut zijn opgesteld overeenkomstig de hoofdtaak van het Geestelijk Bestuur. Het DUMES organiseert en regelt de activiteiten van de moskeeën, zorgt voor de zaken van de moslims op het gebied van religie en cultus, daarbij uitgaande van de leer van de Koran en de soenna's van de profeet; geeft aan binnen welk kader de geestelijken hun werk dienen te verrichten en geeft literatuur uit.

Het heeft zijn vertegenwoordigers ter plaatse, de kadi's en muhtasibs (inspecteurs), aan wie de imams en andere religieuze werkers van de islam ondergeschikt zijn. Het is de taak van het moslimbestuur, zo wordt in artikel 12 van het statuut van het DUMES gezegd, om geleid door de aanwijzingen uit Koran en tradities, dogmatische vraagstukken, het geloof en de eredienst betreffende, te verklaren. Hierbij gaat het om vraagstukken die óf moeilijk verklaarbaar zijn óf die op allerlei manieren en dus soms ook verkeerd zijn uitgelegd.

De beslissingen van het moslimbestuur over dogmatische kwesties worden de moslims van het Europese deel van de Sovjetunie ter kennis gebracht, nadat zij door de moefiti zijn ondertekend. Bij sommige dogmatische vraagstukken geeft de moefiti een gezaghebbende toelichting (fatwa)

De laatste jaren heeft het DUMES de moskeeën veel fatwa's toegestuurd, waarin een poging is ondernomen de islam te reinigen van de vele voorschriften en instructies die tot stand zijn gekomen in het tijdperk van de Arabische middeleeuwen, en die in strijd zijn met de moderne tijd. Zo bevrijdde het DUMES bijvoorbeeld in zijn besluit (fatwa), uitgegeven in maart 1962 enkele categorieën gelovigen van de 30-daagse vasten in de maand Ramadhan (uraza).

" Het onderhouden van de uraza ", zo wordt in de fatwa gezegd, " is alleen verplicht voor volledig gezonde volwassen mannen en vrouwen. Voor kinderen en minderjarigen van beiderlei kunne is de vasten niet verplicht. Ze is evenmin verplicht voor volwassenen die tot de volgende groepen behoren: moeders die de borst geven, arbeiders en arbeidsters die werken in fabrieken en bedrijven, het vervoer en in de landbouw, en ten slotte, zieken."

Tot de voornaamste rituele verplichtingen van de moslims behoort het offerfeest en haar ceremonies, Kurban-Bairam. Dit heeft ook een vernieuwing ondergaan. In bovengenoemd besluit van het DUMES wordt gezegd: " Uitgaande van de wet van de shari'a heeft ons Geestelijk Bestuur der Moslims het besluit (fatwa) uitgevaardigd dat de Koran het ten offer brengen van een dier niet als een verplicht rituele ceremonie van de islam beschouwt." Het " is slechts een gewoonte van de profeet (sunnah) "

Een dergelijk besluit zoals dat in de aangehaalde fatwa wordt gepresenteerd, is ook door de brede vergadering theologen-oelama's van Centraal-Azië en Kazachstan uitgevaardigd en ondersteund door alle leiders van de geestelijkheid.

Tot de rechtsbevoegdheid van het DUMES behoren ook de volgende kwesties:

1. De bevestiging der geestelijkheid, (molla's en moëzzins der moskeeën) wier kwalificatie voldoet aan de hoge eisen van de islam. Dienaren van de islam, die aanbevolen worden voor de dienst ontvangen getuigschriften, ondertekend door de moefti.
2. Het afzetten van molla's en moëzzins die de voorschriften van de islam hebben overtreden, en die zich handelingen hebben veroorloofd, die niet samen kunnen gaan met het ambt van dienaar Gods.
3. Het onderzoek van mededelingen en klachten der geestelijkheid en gelovigen over kwesties, die onder de bevoegdheid vallen van de moslimraad.
4. De registratie van alle moskeeën, gebedshuizen en religieuze gemeenten met inbegrip van de moslimgeestelijkheid die in deze gemeenten werkt, en van de moslimgeestelijkheid die met emeritaat is.

Het moslimbestuur vertegenwoordigt de moslims van het Europese deel van de Sovjetunie en Siberië bij andere moslimorganisaties, zowel in de Sovjetunie als in het buitenland. Het helpt moslims die een pelgrimsreis naar Mekka willen maken, publiceert religieuze literatuur, benoemt muhtasibs (inspecteurs) als zijn plaatselijke vertegenwoordigers en beschikt over de middelen die ter beschikking gesteld worden van het fonds van het moslimbestuur.

Aan het hoofd van het DUMES stond lange tijd de zeer bekende theoloog moefti Al-Khafizi Kalamulla Shakir ibn Sheikh-ul-islam Khiyaletdinov, wiens boek "Religie en Geloof" lectuur is, die niet alleen moslims van het Europese deel maar ook van andere delen van het land wordt aanbevolen. Deze moefti was in de hele moslimwereld zeer bekend en nam deel aan internationale moslimconferenties. In 1970 vierden de moslims van de Sovjetunie zijn 80e verjaardag. Momenteel is moefti Talgat Tadshuddin voorzitter van het DUMES. Hij heeft hoger theologisch onderwijs genoten aan de moslimuniversiteit Al-Azhar (Kaïro - Egypte). Zijn plaatsvervanger heeft zijn studie aan de theologische faculteit van de universiteit van Damascus (Syrië) voltooid. Het Moslimbestuur is een standvastig verdediger van de zuiverheid van de islam. De leden van de DUMES bezoeken systematisch de moslimgemeenten die verspreid zijn over een enorm gebied, dat zich uitstrekt van Leningrad tot ver afgelegen delen van Siberië. Ze zien er op toe dat de godsdienstoefeningen op de juiste wijze plaats vinden, dat de preken die door de imams van de moskeeën gehouden worden op een hoog peil blijven. Ze hebben ontmoetingen met de gelovigen. Geen enkele van dergelijke bezoeken gaat voorbij zonder dat de leden van het moslimbestuur zich tot brede kringen van de moslimgemeenschap gewend hebben.

Bovendien zijn er in veel grote steden permanente vertegenwoordigers van het DUMES, de kadi. Het gebied dat door moslims wordt bewoond, die zich in het rechtsgebied van het DUMES bevinden, is enorm. Vele duizenden kilometers scheiden de moslims van Oost-Siberië van de moslims van Leningrad, en de moslims van Noord-Rusland van die welke in Astrachan, aan de oevers van de Kaspische Zee, wonen. Het ruwe klimaat in vele delen van het land bemoeilijkt het waarnemen van de nieuwe maan met het blote oog. Onder zulke omstandigheden is het uiterst moeilijk te bepalen wanneer de Ramadan begint en eindigt en wanneer het kleine en grote feest precies moeten plaatsvinden. Maar de ontwikkelingen van de wetenschap zijn daarbij behulpzaam. De maankalender, die door het DUMES gepubliceerd wordt op basis van de laatste ontwikkelingen in de sterrenkunde, geeft precies aan waar en op welke dag de nieuwe maan verschijnt, alsmede de uren en minuten van zonsopkomst en zonsondergang.

De data van de moslim-kalender, zoals de belangrijkste feesten en gedenkdagen, die vaststaan volgens de maankalender, worden berekend door gebruik te maken van een methode die ontwikkeld is door het Instituut van Theoretische Sterrenkunde van de Academie der Wetenschappen van de USSR. In deze kalender worden de dagen aangegeven die voor de moslims heilig zijn.

Met behulp van deze kalender kunnen de moslims die in het Europese deel van de Sovjetunie en in Siberië wonen - een gebied dat zo uitgestrekt is, dat het tientallen Europese Staten zou kunnen omvatten - hun godsdienstoefeningen verrichten en de vasten in de maand Ramadan houden overeenkomstig de Koran en de traditie van de profeet Mohammed, en alle feesten vieren.

Het DUMES heeft veelomvattende contacten met moslim-organisaties in het buitenland. Het voert correspondentie en wisselt theologische literatuur uit met tientallen van zulke organisaties, ontvangt moslim-delegaties uit andere landen en zendt zijn eigen delegaties naar het buitenland. Het DUMES vaardigt jaarlijks leden van de moslimgemeenten van het Europese deel van de Sovjetunie en Siberië af op bedevaart naar Mekka. Na terugkeer van de hadj houden zij preken in hun moskeeën en vertellen over ontmoetingen met pelgrims uit andere landen op de heilige plaatsen van de islam. Overeenkomstig de religieuze tradities verdelen zij druppels gewijd water, genomen uit de voor moslims heilige bron Zem-zem. (zie Abdullah Bachabov : Islam in the USSR (in het Engels) Moskou, 1972, Blz. 49 - 51).

In de Sovjetunie zijn de moskeeën niet alleen in gebruik in de historische islamgebieden als Oezbekistan, Kazachstan, Tadzjikistan, Azerbaidzjan, Kirgizie, Turkmenistan, Tataren Rep. , Basjieren Rep., Karbadijns - Balkaarse Rep., Dagestan, Tsjetsjen-Ingoesjen Rep., en Tsjerkessie.

Ook in de steden van het Europese deel van de Sovjetunie waar een zeker aantal moslims woont, is in de regel een moskee die als zodanig in gebruik is. Er zijn moskeeën in de steden van de centrale gebieden van het land als: Moskou , Leningrad, Ul'janovsk, Rostov aan de Don, Gorki, Kuibyshev, als ook in Unierepublieken als Armenië en Georgië en in de Mordovische, Udmurtische en Chuvasische autonome republieken; in Astrachan functioneren drie moskeeën.

(Abdullah Bachabov : Moslims in the USSR (in het Engels), Moskou 1979, blz.7)

De Sovjetwetten staan moslims toe hun religieuze voorschriften na te leven daar waar zij wonen, onafhankelijk van de vraag of de moslims de meerderheid of de minderheid van de bevolking van dit gebied uitmaken. Functionerende moskeeën zijn in gebruik daar, waar moslims lange tijd gewoond hebben en waar zij onlangs verschenen zijn.

De laatste paar jaar zijn er in het Europese deel van de Sovjetunie nieuwe moskeeën gebouwd in Zelenodol'sk , Al'met'evsk , Buguruslan , Saratow en in een reeks andere steden, waar nieuwe moslim-gemeenten zijn verschenen. Bijzondere vermelding verdienen de kathedrale moskeeën van Leningrad en Moskou. De moskee van Leningrad is een van de grootste in het land. Zij werd in 1913 gebouwd en in gebruik genomen. Zij bevindt zich dichtbij de Petrus en Paulus vesting, de plaats waar de bouw van Petersburg is begonnen en wordt - net als de Moskouse kathedrale moskee - door de staat als architectonisch monument beschermd.

Deze moskeeën zijn door vooraanstaande politici van onze tijd bezocht; onder hen bevinden zich Gamal Abdel Nasser, de grote zoon van het Egyptische volk, die hier samen met de plaatselijke moslims heeft gebeden, en Achmed Sukarno, de voormalige president van Indonesië. Veel preken werden hier gehouden door Achmed Kuftaro, de groot-moefti van Syrië; door Hassan Khalef, de groot-moefti van de Libanon; en door Achmed-ibn-Mohammed Zabar, de moefti van de Arabische Republiek Jemen.

Tijdens de voorbereiding van de 22e Olympiade (1980) werden in Moskou op grote schaal nieuwe sportcomplexen gebouwd. In de stadswijk waar de Moskouse moskee zich bevindt was de bouw gepland van een groot overdekt stadion. Dat zou een van de belangrijkste olympische stadions in Moskou moeten worden. De moskee bevond zich in het bouwgebied, maar desalniettemin deden de projectleiders en bouwers al het mogelijke om het werk zo uit te voeren dat het godsdienstig leven van de moslims niet zou worden verstoord. Momenteel functioneert de moskee, gelegen in een vernieuwde wijk van Moskou als vanouds.

De moslims bezoeken haar en vinden er steun voor het onderhouden van de voorschriften van hun godsdienst.

In die gevallen wanneer moskeeën die zich in nieuwbouwwijken bevinden niet op de huidige plaats behouden kunnen worden, zoals dat bijv. het geval was in de steden Gorki en Rostov aan de Don, worden hun stukken grond toebedeeld, waarop nieuwe moskeeën gebouwd worden, en de bouw wordt betaald door de plaatselijke staatsorganen.

De geestelijkheid die haar dienst verricht in de moskeeën van het Europese deel van de Sovjetunie, staat kanoniek onder het gezag van het DUMES. Een groot deel van de geestelijkheid dat werkzaam is in de moskeeën van het Europese deel van de Sovjetunie heeft óf in de medresse Miri Arab (Buchara - Middellbare Theologische Opleiding) óf in het Hoger Islamitisch Instituut Al-Buchari, dat in 1971 in Tasjkent is geopend, een speciale geestelijke opleiding ontvangen. Zo heeft bijv. de imam van de kathedrale moskee van Leningrad, hazrat Khatib al-Khadzh Dzhafer Ponchaev het Islamitisch Instituut van Tasjkent doorlopen, en de Moskouse imam, Rezaeddin Basyrov, de medresse van Bukhara. Het DUMES en de moslim-geestelijkheid die onder zijn rechtsgebied valt, steunt de gelovige soennieten. Maar de moslim-geestelijkheid van de sji'ietische richting die ten dienste staat van de gelovige moslims van Transkaukazië, heeft eveneens de mogelijkheid haar theologische vorming te verbeteren. In het studiejaar 1968 - 1969 vond in het leven van de medresse van Buchara een interessante gebeurtenis plaats.

Voor de eerste keer werd daar een groep sji'ietische leerlingen opgeleid. Voordien konden alleen soennieten in de medresse worden opgenomen. Momenteel leren soennieten en sji'ieten samen in dezelfde klaslokalen. Vermeld dient te worden dat de verhoudingen tussen orthodoxen en moslims op die plaatsen waar zij alle twee aanwezig zijn, een broederlijk karakter hebben gekregen. De wederzijdse betrekkingen tussen de moslim- en de orthodoxe geestelijkheid zijn eveneens allervriendelijkst van aard. De leiding van het DUMES ontmoet, net als de leiders van andere Geestelijke Besturen van moslims in de Sovjetunie, regelmatig leiders van de Russisch-Orthodoxe Kerk en van andere kerken en religieuze verenigingen in de USSR en bespreken samen vraagstukken van vredelievende aard. Bij deze ontmoetingen is tot op zekere hoogte sprake van een interreligieuze dialoog.

De moslimleiders en -theologen uit het Europese deel van het land namen tegelijk met andere moslims actief deel aan de twee conferenties van vertegenwoordigers van alle kerken en religieuze verenigingen van de USSR, die gewijd waren aan hun deelneming aan het werk voor een versterking van de vrede en rechtvaardigheid in de verhouding tussen de volkeren. (H. Drieenheid - Sergiusklooster, Zagorsk, 1952 en 1969) Een delegatie van het DUMES leverde een grote bijdrage aan het succes van de Wereldconferentie "Religieuze Werkers voor een Duurzame Vrede, Ontwapening en Rechtvaardige Verhouding tussen de Volkeren", die in juni 1977 in Moskou werd gehouden op initiatief van Zijne Heiligheid de Patriarch van Moskou en geheel Rusland, Pimen. Na terugkeer van dit soort forums verspreiden de leiders van het DUMES en vertegenwoordigers van de moslim geestelijkheid wijd en zijd het materiaal van de conferentie onder de gemeenteleden en roepen hen op actief te strijden voor de vestiging van een duurzame vrede over de gehele wereld.

De geestelijkheid en de moslims van het Europese deel van het land nemen actief deel aan theologische ontmoetingen die onlangs in de USSR zijn gehouden, zoals de internationale moslim conferentie, gewijd aan de geboorte van imam al-Bucharai, 1200 jaar geleden (Samarkand, 1974) het 30-jarig bestaan van het Geestelijk Bestuur der Moslims van Centraal-Azië en Kazachstan (Tasjkent, 1976); een conferentie, georganiseerd voor het 1400-jarig bestaan van de hidjra, met als thema: de bijdrage van de moslims van

Centraal-Azië, het Wolga-gebied en de Kaukasus aan de ontwikkeling van de islamitische gedachte, aan de zaak van de vrede en de sociale vooruitgang (Dushanbe, 1979) en een conferentie van moslims over het thema " De 15e eeuw van de hidjra moet een eeuw van vrede en vriendschap tussen de volkeren worden " (Tasjkent, 1980) Op deze conferenties werd ook veel aandacht geschonken aan de strijd voor de vrede, de versterking van de vriendschap tussen de volkeren en het tot stand brengen van de dialoog tussen christenen en moslims.

Archimandriet Augustin Nikitin
Docent aan de Leningradse Geestelijke Academie
van de Russisch-Orthodoxe Kerk

▼
De schrijfwijze van de arabische woorden is die van de schrijver Nikitin.

BOEKBESPREKING

ISLAMNUMMER WERELD EN ZENDING

Het zojuist verschenen islamnummer van Wereld en Zending, (No. 4 , 1981) tijdschrift voor missionaire informatie en bezinning, plaatst de ontmoeting tussen moslims en christenen in Nederland in een wereldwijd verband.

In het eerste deel treft men informatie aan over situaties in het Westen, eerst in Nederland (J.Slomp) daarna in West Europa (J.Nielsen) en in de Verenigde Staten (beschreven door B.L.Haines).

Dan volgt een overzicht van de islam in de herkomstlanden van in Nederland wonende moslims, met name dus Turkije, Marokko en Suriname.

In het deel over Turkije kon de redactie niet om het onderwerp christenen in Turkije heen.

In het tweede deel komt de relatie tussen moslimse minderheid en christelijke dominant en de relatie tussen christelijke minderheid en moslimse dominant ter sprake.

Mill Hill pater M.Geijbels beschrijft de relatie tussen kerk en islam in het toenemend proces van islamisatie in Pakistan. Franciscaan Hofstee suggereert hoe de moeilijkheden die er bestaan tussen moslims en christenen in de Philippijnen onder het bestuur van Markos zouden kunnen worden opgelost.

In het derde deel van dit nummer treft de lezer bezinning aan op het hoofdthema : "Islam en Christenen, twee missionaire godsdiensten."

Prof.Dr.A.Wessels vraagt zich af of de visie van K.H.Miskotte op de islam uitgangspunt kan zijn voor onze ontmoeting met moslims.

Hij komt tot een negatieve conclusie.

Dr.R.Roolvink uit Leiden vertelt hoe de islam in Z.O.-Azië systematisch wordt verbreid. Prof. Dr. A. Camps uit Nijmegen introduceert voor de nederlandse lezers een nieuwe handleiding van het Vatikaan, voor de dialoog tussen christenen en moslims, verschenen in april 1981.

Het nummer wordt besloten met een kroniek van boeken en tijdschriften.

Centraal in het nummer staat de gedachte van de wederkerigheid in de relatie tussen moslims en christenen. Daarbij wordt niet in de eerste plaats gedacht aan systemen, maar aan mensen.

Op de hier geboden informatie en bezinning zit kerkelijk en theologisch Nederland te wachten.

Totaal 104 pagina's. Prijs f. 12,- incl. porto.

Besteladres: Ned.Zendingsraad, Pr.Hendriklaan 37, 1075 BA Amsterdam.

Giro 493248

PORTRET VAN EEN BEROEMD ISLAMOLOOG :

Auteur van het klassieke boek: " DE ISLAM "

Soms is het goed de bespreking van een boek te beginnen met het voorstellen van de auteur. Sir Hamilton Alexander Roskeen Gibb (1895 - 1971) was commandeur in de orde van Oranje Nassau. Dat wordt je als Britse geleerde niet zo maar. Vermoedelijk werd hem deze onderscheiding toegekend omdat hij samen met de nederlandse Koran-vertaler J.H.Kramers in 1953 de Shorter Encyclopaedia of Islam heeft uitgegeven. Van de eerste druk van de grote Encyclopaedie van de Islam (engelse, franse en duitse editie) werd Gibb in 1930 de engelse redacteur. Ook aan de nieuwe editie van dit internationale standaardwerk heeft hij nog meegewerkt. Hij volgde als eindredacteur Thomas Arnold op. Arnold zelf had zich op islamitische schilderkunst toegelegd, maar is onder moslims vooral bekend door zijn geschiedenis van de missionaire verspreiding van de islam. Arnold werd de eerste westerse islamoloog die afrekende met de legende dat de Islam als godsdienst door het zwaard werd verspreid. Gibb is tijdens zijn leven als geen andere islamoloog overladen met eerbewijzen. Hij was een hardwerkende, energieke, systematische geleerde die zowel arabisch als zijn moedertaal zeer goed beheerste.

Gibb werd op 2 januari 1895 te Alexandria geboren. Zijn vader werkte toen bij een landwinningsprojekt in de Nijldelta. Na de vroege dood van Gibb Sr. ging zijn moeder als lerares werken in een meisjesschool, gesticht door de zending van de kerk van Schotland. Hamilton werd echter voor zijn verdere scholing en opvoeding naar Edinburgh gezonden. Gibb heeft zijn Schotse christelijke opvoeding niet verloochend. Hij stelt dat heel nadrukkelijk in de inleiding van zijn ander beroemd boek: Modern Trends in Islam.(1945) Mijns inziens heeft zijn eigen religiositeit hem beter dan vele gesaeculariseerde islamologen in staat gesteld de echte religieuze spanningen van de islam op het spoor te komen. Enkele moslim theologen heb ik diepe bewondering voor Gibb's oeuvre horen uitspreken. Vooral zijn vertaling van de reizen van Ibn Battutā is zeer geliefd. Wat hem onder meer fascineerde was het modernisme in de islam.

Pas in 1919 kreeg Gibb zijn bul, want ook hij moest zijn vaderland dienen in de eerste wereldoorlog. Direkt daarna ging hij arabisch studeren in Londen bij de reeds genoemde Arnold. In 1930 volgde hij Arnold op als hoogleraar. Na zeven jaar vertrok hij echter naar Oxford. Iedereen had gedacht dat hij daar zijn loopbaan zou uitdienen met het schrijven van boeken. Tot ieders verrassing vertrok hij in 1955 echter naar de beroemdste universiteit van Amerika, Harvard. Princeton was toen nog het centrum voor arabische studiën in Amerika, maar onder leiding van Gibb zou Harvard spoedig te toon aangeven in het hele land. Zijn centrum voor Midden-Oosten studies diende in allerlei universiteiten tot voorbeeld voor het stichten van eigen centra. Gibb zat tot 1964 op een zeer strategische post. Enkele moslim-critici als E.W.Said, (Orientalism) en de onlangs overleden Tibawi hebben het Gibb kwalijk genomen dat hij zijn kennis van het Midden-Oosten ten dienste heeft gesteld van zijn land. Ik zou hier tegen in willen brengen: waarom zouden islamologen dat niet mogen doen en economen en juristen wel ? Mijns inziens is daardoor zijn integriteit als wetenschapsman niet geschaad. Trouwens, had de regering Carter op tijd geluisterd naar mensen als Mevr. Dr. N.Keddie en Dr. Hamid Algar die in 1977 al de Iraanse revolutie voorspelden, wat had er dan al niet voorkomen kunnen worden.

Ik heb Gibb nooit ontmoet, maar wel met leerlingen en collega's van hem gesproken, zoals Albert Hourani en George Makdisi. Mijn collega in Rawalpindi, J.D.Woodberry, zou bij Gibb promoveren, maar een beroerte van Bigg maakte dat niet meer mogelijk.

In Harvard werd Gibb opgevolgd door de geniale Duitse islamologe Dr. Annemarie Schimmel.

We hebben dus te maken met een algemene inleiding tot de islam van een groot geleerde. Hij volgt een traditionele indeling van de stof. Toch is het niet een geleerd boek, onleesbaar gemaakt door moeilijke woorden en voetnoten.

In Islamabad bestudeerden moslim studenten deze inleiding om het vakjargon van een beroemd Engels islamoloog beter te leren begrijpen. Ook de Nederlandse vertaling is verzorgd door een vakman, de arabist L.O. Schuman. De vertaling is gebaseerd op de editie van 1968 en zeer leesbaar. Het boek heette vroeger Mohammedanism, een titel die Gibb lang is blijven verdedigen; elke geleerde heeft zijn stokpaardje. De Engelse editie heeft nu ook als titel : Islam. De ondertitel luidt: Een historisch overzicht. Maar een dor geschiedenisboek is het zeker niet.

Alleen het feit dat het in dit boek om achtergronden en bezinning op wezensvragen gaat, rechtvaardigt na ruim 30 jaar nog een Nederlandse vertaling. Want er zijn ook andere goede algemene inleidingen, bijv. L. Gardet (Aula 1967) A. Guillaume (1954, vele malen herdrukt), Khoury (1978), F. Rahman (1966 en herdrukken) Het boek bevat tenslotte een goede index, maar een slordig verzorgde bibliografie. Wat voor zin heeft het om in een vertaling een lijst van 67 merendeels oudere werken op te nemen, zonder bestaande herdrukken te vermelden?

Het boek is bedoeld voor de Nederlandse lezers. Zij worden verder geholpen met niet meer dan 8 titels van Nederlandse boeken waarvan er slechts één iets zegt over de afgelopen 30 jaar. Er zijn heus meer goede boeken over de islam in ons taalgebied verschenen die het verdienen te worden opgenomen. Het werk werd in het engels vier maal herdrukt. Afwachten wat er met de Nederlandse editie gebeurt.

Drs. J. Slomp

H.A.R. Gibb, DE ISLAM . Een historisch overzicht. Uitgeverij Boom; Meppel / Amsterdam ; 179 blz.; 1981 ; prijs f. 27,50 . Vertaling van Dr.L.O.Schuman, uit het Engels.

Het Beste uit Begrip : (Moslims-Christenen) de meest gevraagde nummers van 1974 - 1980, uitgave: Cura Migratorum , Luybenstraat 17 ; 's Hertogenbosch. Giro 4300211 t.n.v. Begrip Cura Migratorum. Prijs: f. 15,- incl. porto.

"Dit is een bloemlezing uit vijf jaargangen van het tijdschrift "Begrip" als bijdrage tot een betere verstandhouding tussen christenen en moslims. Het is een selectie bewerkte artikelen van gerenommeerde islamologen. Nog afgezien van het feit dat er nauwelijks een betere weg bedacht kon worden om kennis te maken met het tijdschrift Begrip, heb ik voor de keuze van de redactie ook veel waardering. ... Deze uitgave is zo waardevol omdat het over zulke praktische zaken gaat zoals b.v. de islamitische kalender, de vastenmaand, het rituele gebed, de voorschriften op het gebied van spijzen en dranken, het huwelijk, de positie van de vrouw, het politieke en hele leven totaal omspannende karakter van de Islam..."

A. Wind ; Gereformeerd Weekblad ; 20 november 1981.

Verder zijn bij ons nog verkrijgbaar enkele publicaties van Belgische oorsprong.

L.H.Reinquin: Mohammed als Boodschapper: Uitgave : Ex Oriente Lux
252 blz. gestencild. Prijs: f. 24,- incl.porto ; f. 18,- excl.porto.
Korte inhoudsopgave: Arabie vóór de Islam, Mekka van 610-622, Vrede en Oorlog, de heilige oorlog, de totale overwinning, triomf en dood, de Islam.

K.Deckers : De Noord-Afrikaanse zieke 55 blz. gestencild.
korte inhoudsopgave: de bronnen, de kalâm, Goddelijk voluntarisme, Noord-Afrikaanse volksmentaliteit. Gelatenheid, geduld. Verboden dranken, verboden voedsel, Ramadan, schaamtegevoel.
Prijs: f. 13,- incl.porto ; f. 9,- excl. porto.

Twee brochures van de Interdiocesane Commissie voor de Betrekkingen met de Islam (I.C.B.I.) Zuidstraat 69 te Brussel.

Huwelijken tussen christenen en moslims : 15 blz. gedrukt
Een verduidelijking van de nota van de Belgische Bisschoppen over de huwelijken van katholieken met niet-gedoopten, bestemd voor pastorale verantwoordelijken. Prijs: f. 2,- incl.porto f. 1,- excl. porto.

Moslimkinderen in de vrije scholen : 15 blz. gestencild.
Statistieken, aanbevelingen voor kleuterscholen, lager onderwijs en middelbaar onderwijs, tips voor allen die betrokken zijn bij het onderwijs.
Prijs: f. 2,45 incl. porto ; f. 1,- excl. porto.

Redactie van " Begrip "

P.Reesink : Witte Pater, in dienst van de Cura Migratorum. Eindredacteur.
Adres: Luybenstraat 17, 2511 BR Den Bosch. 073 - 145159.
J.Slomp : predikant in alg. dienst van de gereformeerde kerken.
Adres: Dienstencentrum P.B. 202 Leusden. 033 - 43244
J.Rijk : Secr. van het R.K.Vreemdelingenpastoraat.
Adres: Luybenstraat 17, 2511 BR Den Bosch. 073 - 145159.
G.Linssen : provinciaal van Scheut.
Adres: Sparrendaalseweg 5,5262 LR Vught. 4118 - 1217.
H.Obdeijn : Wetensch. medew. in Gesch. Universiteit van Nijmegen.
Adres: Weth.Broekmanstraat 47 Weurt-Beuningen. 08897 - 3359.